Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Географічний факультет

Кафедра географії України та регіоналістики

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан географічного факультету

_____ Мирослав ЗАЯЧУК

« 31 » серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ОСНОВИ ДЕМОГРАФІЧНОГО ПРОГНОЗУВАННЯ

вибіркова

Освітньо-професійна програма Регіональний розвиток і просторове планування

Спеціальність С6 Географія та регіональні студії

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Факультет географічний

Мова навчання українська

Чернівці 2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни *«Основи демографічного прогнозування»* **складена відповідно до** освітньо-професійної програми «Регіональний розвиток і просторове планування».

Розробник:
Заблотовська Наталія Василівна – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Заблотовська Наталія Василівна – доцент кафедри географії України та регіоналістики, кандидат географічних наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри географії України та регіоналістики
Протокол № 19 від «28» серпня 2026 року

Завідувач кафедри _____ **Іван КОСТАЩУК**
(підпис)

Схвалено навчально-методичною радою географічного факультету
Протокол № 1 від «31» серпня 2026 року

Голова навчально-методичної ради _____ **Наталя АНДРУСЯК**
(підпис)

Останнім часом відбувається регіоналізація всіх сфер суспільного життя. Управління розвитком регіону, зокрема планування його бюджету, вимагає знання перспективної чисельності та особливостей вікової структури населення. Специфічні риси суспільного розвитку, різний ступінь прояву соціально-економічних проблем у свою чергу створюють як прямий, так і опосередкований вплив на формування народжуваності, смертності, міграційних процесів, статево-вікової структури населення, вимагають диференційованого підходу до обґрунтування напрямів покращення демографічної ситуації в країні. Тому все більшої актуальності набувають дослідження регіональних особливостей відтворення населення, виявлення причинно-наслідкових зв'язків цього процесу з економічним розвитком окремих територій

Мета навчальної дисципліни сформувати системузнань про відтворення населення та його основні закономірності; прозакономірності й тенденції, що складаються у соціальній сфері життя суспільства; вивчити масові соціальні явища і процеси; опанувати методи їх кількісної оцінки й аналізу; встановити й виміряти взаємозв'язки демографічних і соціальних процесів; набути навички їх моделювання й оцінки перспектив, а також впливу на суспільний розвиток.

Завдання:

- розкрити поняттєво-термінологічний апарат демографічного прогнозування;
- розкрити методологічні основи демографічного прогнозування;
- розкрити зміст наукової категорії „ демографічного прогнозування як об'єкту суспільно-географічного дослідження;
- розкрити наукові та організаційні механізми суспільно-географічного демографічного прогнозування населення регіону.

5. Результати навчання

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні набути такі **загальні компетентності**, як:

Універсальні компетенції:

ЗК 6. Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 9. Здатність працювати автономно.

ЗК 11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Ключові компетенції:

СК 1. Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів, в тому числі міжнародних, що будуть висвітлювати особливості впливу глобалізації на регіони та просторові моделі їх економіки.

СК 4. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки та проводити просторовий аналіз поселенських систем на основі кількісних і якісних даних, здійснювати регіональну діагностику на основі територіального планування; ідентифікувати, вимірювати та оцінювати фактори у просторово-часовому континуумі для моделювання траєкторій розвитку міст, регіонів і країн, визначати їх інноваційно-інвестиційний потенціал;

СК 7. Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації. Уміння давати комплексну географічну оцінку території за результатами аналізу карт, здатність відображати географічні об'єкти і процеси за допомогою картографічних творів; використовувати професійно-профільовані знання і практичні навички для розробки та впровадження механізмів територіального менеджменту, районного планування, складання планів та програм соціально-економічного розвитку регіонів.

У результаті вивчення дисципліни студенти повинні, знати:

ПР 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.

ПР 04. Аналізувати географічний потенціал території

ПР 05. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.

ПР 10. Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому

числі в Україні, а також особливості процесів глобалізації економічного, соціального, політичного, культурного і духовного розвитку людства, головні закономірності розвитку глобальних проблем та глобалістики.

ПР 15. Вміти створювати картографічні моделі, оформляти картографічні твори з використанням сучасних методів та технологій.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни_____												
Форма навчання	**Рік підготовки**	**Семестр**	**Кількість**			**Кількість годин**						**Вид підсумкового контролю**
			кредитів	**годин**	**змістових модулів**	**лекції**	**практичні**	**семінарські**	**лабораторні**	**самостійна робота**	**індивідуальні завдання**	
Денна	2-й	3-й	3	90	2	30	16			44		залік

Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ												
Тема 1 Теоретико-методологічні засади статистичного аналізу закономірностей відтворення населення	7	2	2			3						
Тема 2. Сучасні світові та регіональні демографічні тенденції	7	2				5						
Тема 3. Демографічні покоління і демографічні контингенти: аналіз динаміки і структурних зрушень	8	4	2			2						
Тема 4 Статистичний аналіз смертності як регулятора відтворення населення	7	2				5						
Тема 5. Таблиці дожиття і середньої очікуваної тривалості життя	8	2	2			4						
Тема 6. Статистичний аналіз народжуваності як складової природного руху населення	8	2	2			4						
Разом за змістовим модулем 1	45	14	8			23						
Змістовий модуль 2. ПРОГНОЗУВАННЯ ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ, ЧИСЕЛЬНОСТІ												

ТА СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ												
Тема 7 аналіз режиму відтворення населення	6	2	2			2						
Тема 8 Аналіз інтенсивності і динаміки міграційних процесів	5	2				3						
Тема 9. Моделі населення: види, прийоми і сфери застосування	6	2	2			2						
Тема 10. Методи побудови демографічних прогнозів	5	2				3						
Тема 11. Імітаційне моделювання і прогнозування чисельності та складу населення.	6	2	2			2						
Тема 12. *Прогнозування* на *основі* екстраполяції рядів динаміки	5	2				3						
Тема 13. Медико-екологічні прогнози	6	2	2			2						
Тема 14. Демографічне прогнозування та демографічна політика	6	2				4						
Разом за змістовим модулем 2	45	16	8			21						
Усього годин	90	30	16			44						

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ПЕРЕЛІКОМ ПИТАНЬ

Змістовий модуль 1. «АНАЛІЗ ВІДТВОРЕННЯ НАСЕЛЕННЯ»	
Тема 1	**Тема 1** Теоретико-методологічні засади статистичного аналізу закономірностей відтворення населення Теоретичні засади та предмет дослідження Методологічні основи статистичного аналізу Аналіз основних процесів відтворення Основні джерела статистичної інформації про відтворення населення
Тема 2.	**Тема 2**. Сучасні світові та регіональні демографічні тенденції Глобальні демографічні мегатенденції Проблема старіння та депопуляції Регіональні демографічні контрасти Міграційні процеси та урбанізація
Тема 3.	**Тема 3.** Демографічні покоління і демографічні контингенти: аналіз динаміки і структурних зрушень Концептуальні основи та визначення Аналіз динаміки та структури населення Методологія когортного аналізу
Тема 4.	**Тема 4** Статистичний аналіз смертності як регулятора відтворення населення Концептуальні основи та показники Диференційований та структурний аналіз смертності Аналіз тривалості життя та таблиці смертності Смертність як фактор відтворення та порівняльний аналіз
Тема 5	**Тема 5.** Таблиці дожиття і середньої очікуваної тривалості життя

	Що таке таблиця дожиття (смертності)? Основні елементи таблиці дожиття Розрахунок та аналіз тривалості життя
Тема 6	**Тема 6.** Статистичний аналіз народжуваності як складової природного руху населення народжуваність як демографічний процес Система відносних показників народжуваності Аналіз відтворення поколінь
Змістовий модуль 2. «ПРОГНОЗУВАННЯ ДЕМОГРАФІЧНИХ ПРОЦЕСІВ, ЧИСЕЛЬНОСТІ ТА СКЛАДУ НАСЕЛЕННЯ**»**	
Тема 7	**Тема 7** аналіз режиму відтворення населення Поняття відтворення населення та процеси які його формують Класифікація режимів відтворення лючові показники аналізу режиму відтворення Аналіз динаміки та наслідків режимів
Тема 8	**Тема 8** Аналіз інтенсивності і динаміки міграційних процесів міграція населення з демографічної та статистичної точок зору Аналіз інтенсивності міграційних процесів Аналіз динаміки та структури міграції Наслідки міграції та демографічний прогноз
Тема 9	**Тема 9**. Моделі населення: види, прийоми і сфери застосування Поняття демографічної моделі Основні види моделей Прийоми побудови моделей населення та використання
Тема 10	**Тема 10**. Методи побудови демографічних прогнозів Поняття та види демографічних прогнозів Методи демографічного прогнозування Етапи та процедура прогнозування Використання результатів демографічних прогнозів у соціально-економічному плануванні
Тема 11	**Тема 11.** Імітаційне моделювання і прогнозування чисельності та складу населення. Поняття імітаційного моделювання (ІМ) та чим воно відрізняється від традиційних аналітичних моделей Види імітаційних моделей Побудова та реалізація імітаційної моделі
Тема 12	**Тема 12.** Прогнозування *на* основі екстраполяції рядів динаміки Концептуальні основи екстраполяції Види екстраполяційних моделей Методика та процедура прогнозування
Тема 13	**Тема 13.** Медико-екологічні прогнози Поняття медико-екологічного прогнозу основні методи для розробки МЕП Сфери застосування результатів МЕП
Тема 14	**Тема 14.** Демографічне прогнозування та демографічна політика Демографічна політика: Сутність та цілі Аналіз впливу демографічного прогнозування на процеси народонаселення Взаємозв'язок демопрогнозування та демополітики

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	модуль 1	8
1.	Теоретичні і методичні основи медичної статистики. Соціально демографічна статистика.	2
2.	Організація, планування і проведення статистичного (епідеміологічного) дослідження. Розробка плану та програми статистичного дослідження	2
3.	Прогнозування чисельності населення	2
4.	Прогнозування статевовікового складу населення	2
	модуль 2	8
5.	Прогнозування змін у природному русі	2
6.	Прогнозування змін у міграційному русі	2
7.	Регіональний аналіз демографічного розвитку поселень	2
8.	Складання демографічної стратегії розвитку регіону	2
	Разом	**16**

Тематика індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ).

Розрахувати демографічний прогноз до 2050 року для адміністративної області України чи АР Крим та побудувати відповідні картосхеми:

1. АР Крим
2. Вінницька область
3. Волинська область
4. Дніпропетровська область
5. Донецька область
6. Житомирська область
7. Закарпатська область
8. Запорізька область
9. Івано-Франківська область
10. Київська область
11. Кіровоградська область
12. Луганська область
13. Львівська область
14. Миколаївська область
15. Одеська область
16. Полтавська область
17. Рівненська область
18. Сумська область
19. Тернопільська область
20. Харківська область
21. Херсонська область
22. Хмельницька область
23. Черкаська область
24. Чернівецька область
25. Чернігівська область

Вимоги до змісту і оформлення ІНДЗ

Для виконання ІНДЗ студент використовує як основу вказівки з виконання відповідних практичних робіт. Згідно вказівок здійснюється виконання проекту, його структуризація та

оформлення. Створюваний проект (Розроблена модель чи прогноз та його суспільно-географічний аналіз) виконується з дотриманням правил суспільно-географічного наукового пізнання і сучасних технологічних прийомів комп'ютерної графіки з дотриманням географічної змістовності.

Зміст завдань самостійної роботи та завдань для самоперевірки її виконання

Під час самостійної роботи при вивченні дисципліни студент повинен опрацювати теоретичний матеріал, що подавався в процесі лекції та рекомендований до самостійного опрацювання згідно навчальної програми (див. перелік тем самостійних робіт);

тема	**год**
Демографічні наслідки демографічного переходу: Аналіз зміни структури населення та економічного навантаження на різних етапах переходу.	5
Економічні та соціальні наслідки старіння населення: Вплив старіння на ринок праці, систему охорони здоров'я та пенсійне забезпечення.	5
Аналіз шлюбності та розлучуваності як факторів відтворення: Методика розрахунку коефіцієнтів шлюбності та їхній вплив на режим народжуваності.	5
Проблема вторинних демографічних структур: Аналіз "демографічних хвиль" (ехо-ефектів) та їхній вплив на контингенти.	5
Екологічні та генетичні фактори смертності та народжуваності: Статистичне вивчення впливу довкілля та спадковості.	4
Міграція і демографічне заміщення: Роль імміграції у компенсації природного убутку та вплив на етнічний склад населення.	5
Аналіз трудової міграції та "витоку мізків": Статистична оцінка масштабів, напрямків та економічних наслідків кваліфікованої міграції.	5
Просторові моделі міграції: Використання гравітаційних моделей та ГІС-технологій для прогнозування міграційних потоків.	5
Ймовірнісне прогнозування в демографії: Сучасні методи (наприклад, байєсівське моделювання), що дозволяють отримати не лише сценарії, а й діапазони довіри прогнозів.	5
	44

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Освітні технології, методи навчання і викладання навчальної дисципліни

Під час викладання освітньої компоненти використовуються такі методи навчання:

- словесні методи: бесіда, пояснення, робота з електронними ресурсами;
- наочні методи: демонстрація відео, презентації, періодичні видання, книги;
- Дискусія на лабораторних заняттях під час обговорення проблемних питань;
- самостійна робота.
- електронне та інтерактивне онлайн-навчання (курси, семінари, круглі столи, вебінари)

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань студентів ґрунтується на здійсненні поточного і підсумкового контролю при застосуванні таких засобів діагностики, як практичні і самостійні роботи, тестування, письмове і усне опитування.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Модульний контроль проводиться у вигляді письмового фронтального опитування. Форма ***підсумкового контролю*** (залік) полягає в оцінюванні

засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі усних відповідей на підсумковому модулі та результатів виконання певних видів робіт.

Методами контролю є: усний контроль, письмовий, тестовий, графічний (у випадку завдання яка базується на виконанні картографічних матеріалів по темі яка перевіряється) при застосуванні індивідуальної та фронтальної перевірки знань, умінь і навичок студентів.

1. Контроль за освоєння лекційного і самостійного опрацювання теоретичного матеріалу здійснюється на основі модульного (письмового) фронтального опитування, в тому числі – тестування.
2. Контроль засвоєння знань та набуття вмінь і навиків при виконанні практичних робіт здійснюється шляхом їх поточної перевірки.

Підсумковий контроль - ЗАЛІК

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контрою

Оцінювання програмних результатів навчання здобувачів освіти здійснюється за шкалою європейської кредитно-трансферної системи (ECTS).

Критерієм успішного оцінювання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів (балів) за кожним запланованим результатом навчання.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (заліку).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 (15 балів за теоретичний блок та 15 балів – за виконання завдань на практичних); 2 модуль – 30 (15 балів за теоретичний блок та 15 балів – за виконання завдань на практичних).

Підсумкова оцінка виставляється за сумою всіх отриманих балів згідно шкали оцінювання. При цьому в екзаменаційній відомості зазначається сумарна кількість набраних балів, оцінка за шкалою ECTS і оцінка за національною шкалою. Якщо студент набрав менше 30 балів, він не допускається до складання іспиту. РІШЕННЯ ЩОДО ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ, ВІДПОВІДНО НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ, ЗДОБУВАЧ ОСВІТИ ПРИЙМАЄ САМ. АЛЕ МОДУЛЬ-КОНТРОЛЬ ТА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬ-КОНТРОЛЬ ЗДАЄТЬСЯ ОБОВЯЗКОВО.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- «Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/
- «Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- *допускається за умови* дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- *не допускається* використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

Розподіл балів, які отримують студенти за кожен елемент

Поточне оцінювання (*аудиторна (лекційний матеріал і практичні роботи) та самостійна робота*)														Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2								40	100
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13	Т14		
5	5	5	5	5	5	3	4	4	4	4	4	4	3		

Т1, Т2 ... Т12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS.

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання

А 90 – 100 балів - Знання предмету глибокі і міцні, виходять за межі програми, підручників і навчальних посібників та носять науковий та інноваційний характер. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом, методологічними основами організаційної структуру правління в туристичній діяльності. Висловлює та аргументує своє ставлення до альтернативних поглядів на більшість питань

В 80 – 89 балів Знання предмету глибокі і повні, перебувають у межах навчальних програм, підручників і навчальних посібників. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом, методологічними основами.

С 70 – 79 балів Знання предмету достатньо глибокі і повні, перебувають у межах навчальних програм, підручників і навчальних посібників. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом.

D 60 – 69 балів Знання предмету перебувають в межах навчальних програм. Студент вільно володіє понятійно-термінологічним апаратом, методологічними основами, знає програмний мінімум.

Е 50 – 59 балів Знання, завчені з підручника, висвітлюються за допомогою конспекту. Студент самостійно використовує знання у завчених умовах і ситуаціях, на нові види діяльності вони переносяться за допомогою викладача.

FX 35-49 балів Студент не володіє основами знань з предмету, не може пояснити основних понять, категорій, не виконав практичних завдань. Але, студент виконує додаткові

завдання в межах програми курсу.

F 0-34 бали Основи курсу студентом не освоєні, практичні і самостійні завдання не виконані, знання не продемонстровані

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

1. Дайте визначення відтворення населення та назвіть його основні типи.
2. Назвіть три основні компоненти (процеси) природного руху населення.
3. Чим когортний аналіз відрізняється від періодного (трансверсального) аналізу?
4. Сформулюйте сутність демографічного переходу.
5. Що є предметом статистичного аналізу закономірностей відтворення населення?
6. Які абсолютні показники використовуються у демографічній статистиці?
7. Чим відрізняються загальні та спеціальні (вікові) коефіцієнти?
8. Назвіть основні джерела статистичної інформації про природний рух населення.
9. Що таке стабілізоване населення в демографічній теорії?
10. Назвіть основні методи статистичного аналізу демографічних процесів.
11. Назвіть формулу розрахунку Загального коефіцієнта народжуваності (КН).
12. Чому Загальний коефіцієнт народжуваності є недосконалим для міжнародних порівнянь?
13. Що показує Сумарний коефіцієнт народжуваності (СКН) і як він розраховується?
14. Яке критичне значення СКН необхідне для простого відтворення населення (без міграції)?
15. Назвіть формулу розрахунку Загального коефіцієнта фертильності (КСФ).
16. Чим Брутто-коефіцієнт відтворення населення (БКВН) відрізняється від СКН?
17. Що показує віковий коефіцієнт народжуваності?
18. Як впливає середній вік матері при народженні дитини на режим народжуваності?
19. Що таке режим ранньої та режим пізньої народжуваності?
20. Назвіть два основних фактори, що визначають рівень народжуваності в країні.
21. Назвіть формулу розрахунку Загального коефіцієнта смертності (КС).
22. Що таке стандартизований коефіцієнт смертності і для чого він використовується?
23. Дайте визначення дитячої смертності та назвіть її ключові складові.
24. У чому полягає явище надсмертності чоловіків у більшості країн?
25. Яка міжнародна класифікація використовується для обліку причин смерті?
26. Назвіть три основні класи причин смерті, що домінують у розвинених країнах.
27. Що означає показник Втрата років потенційного життя (ВРПЖ)?
28. Який головний недолік Загального коефіцієнта смертності?
29. Назвіть формулу розрахунку неонатальної смертності.
30. Який фактор (за винятком медицини) найбільше впливає на зниження смертності?
31. Що є вихідною базою для побудови таблиці смертності (дожиття)?
32. Що показує функція число доживаючих
33. Що показує функція вірогідність смерті
34. Як розраховується Середня очікувана тривалість життя при народженні
35. У чому відмінність між періодною та когортною таблицями дожиття?
36. Що показує функція середня очікувана тривалість життя у фіксованому віці
37. Назвіть два основні напрямки практичного використання таблиць дожиття.
38. Що означає гіпотетичне населення у контексті таблиць дожиття?
41. Що таке Нетто-коефіцієнт відтворення населення (НКВН) і чим він відрізняється від БКВН?
42. Який режим відтворення вважається простим (стаціонарним) і якому значенню НКВН він відповідає?
43. Як інтерпретується ситуація, коли НКВН < 1.0?
44. Що таке депопуляція?
45. Назвіть формулу Коефіцієнта життєвості (Показника Поппе).

46. Як показники народжуваності та смертності впливають на швидкість заміщення поколінь?
47. Що таке коефіцієнт демографічного навантаження?
48. Дайте визначення демографічному старінню.
49. Який медіанний вік свідчить про глибоке старіння населення?
50. Які соціально-економічні наслідки має режим звуженого відтворення?
51. Назвіть формулу розрахунку Сальдо міграції.
52. Які три основні види міграції ви знаєте за напрямком (зовнішня/внутрішня)?
53. Що таке валовий обсяг міграції?
54. Дайте визначення коефіцієнту ефективності міграції (приживаності).
55. Як міграційний приріст враховується у формулі демографічного балансу?
56. У чому полягає селективність міграційних потоків за віком та статтю?
57. Що таке "витік мізків"?
58. Назвіть два основних демографічних наслідки масової еміграції для країни-донора.
59. Який метод використовується для прогнозування міграційних потоків (крім когортно-компонентного)?
60. Назвіть основне завдання державної міграційної політики.
61. Назвіть дві основні світові демографічні мегатенденції сучасності.
62. Який регіон світу характеризується найвищим природним приростом населення?
63. Що таке "другий демографічний перехід"?
64. У чому полягає регіональний демографічний парадокс (контраст) сучасності?
65. Яка роль міграції у демографічному розвитку Європи?
66. Які наслідки має швидка урбанізація у країнах, що розвиваються?
67. Яка основна відмінність демографічних проблем Японії та країн Африки?
68. Назвіть країну з найвищим ступенем демографічного старіння.
69. Які прогнози ООН щодо загальної чисельності населення світу до 2050 року?
70. Що таке "демографічний дивіденд"?
71. Назвіть головний метод демографічного прогнозування.
72. У чому полягає процедура "пересування віку" у когортно-компонентному методі?
73. Чому при складанні прогнозу обов'язково розробляються варіанти (сценарії)?
74. Що таке матричні моделі (моделі Леслі)?
75. Назвіть головний недолік методу простої екстраполяції для довгострокового прогнозу.
76. Що таке логістична крива і для моделювання якого процесу її можна використовувати?
77. Що таке імітаційне моделювання (мікросимуляція)?
78. Яку роль відіграє метод Монте-Карло в імітаційному прогнозуванні?
79. Як оцінюється точність демографічного прогнозу?
80. Що таке гіпотеза про гіперболічне зростання чисельності населення?
81. Назвіть три основні інструменти реалізації демографічної політики (ДП).
82. Що таке пронаталістська ДП? Наведіть приклад заходу.
83. Як ДП може впливати на смертність?
84. Що таке екологічно обумовлені захворювання у контексті медико-екологічного прогнозу?
85. Як результати прогнозу використовуються для оцінки навантаження на пенсійну систему?
86. Назвіть три основні напрямки ДП у сфері здоров'я.
87. У чому полягає аналіз структурних наслідків прогнозу?
88. Які показники здоров'я використовуються для медико-екологічного прогнозування?
89. Як оцінюється ефективність заходів ДП?
90. Назвіть два основних виклики (ризики), які можуть змінити будь-який довгостроковий демографічний прогноз.

Зарахування результатів неформальної освіти:

Неформальна освіта за темами курсу. Форми неформальної освіти: очна (тренінги, майстер-класи, семінари, майстерні тощо), дистанційна (дистанційні курси, семінари, конференції, вебінари).

Відповідно до «Положення про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол No16 від 25 листопада 2024 року)» (https://media.chnu.edu.ua/media/4g5fzssb/poriadok-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-ta-abo-informalnoi-osvity.pdf) допускається зарахування практичних занять, навчальних елементів та отримання додаткових балів при наявності сертифіката (свідоцтва, тощо) отриманого здобувачем у неформальній освіті (курси, тренінги) з вивчення тем охоплених змістовим наповнення курсу.

Таким чином, за умови проходження навчальних тренінгів, в рамках неформальної освіти, на платформі: Prometheus, EdEra, та інших фахових платформах виконання всіх завдань та отримання сертифікату, студент може отримати додатково 5 балів до підсумкової оцінки по освітній компоненті. Оцінювання 0,5 бала за 1 год. навчання за курсом, що відповідає тематиці навчальної дисципліни.

Зустріч зі стейхолдерами та менторами

Впрдовж вивчення курсу під час проведення лекційних та практичних занять а також в позааудиторний час вібуватимуться зустрічі зі стейкхолдерами та менторами. Цінним є можливість проведення тренінгів та вивчення практичного досвіду викладачі в закладах вищої освіти України.

Для здійснення контролю знань студентів викладач заповнює журнал, де вказуються оцінки за кожний навчальний елемент. Журнал зберігається у викладача. За модулями заповнюються відомості рубіжного контролю, які подаються і зберігаються на кафедрі. Скільки для повного забезпечення комунікації з викладачом використовується платформа дистанційного навчання Moodle, то фіксація набраних балів студентом під час вивчення курсу також ведеться у електроному додатку оцінювання на сторінці курсу.

Рекомендована література

1. .Борисова, Ю. В. Посібник до вивчення дисципліни «Соціальна і демографічнастатистика» [Текст] / Ю.В.Борисова. Д.: РВВ ДНУ, 2016. 32 с.
2. Human Development Report 2023/2024: Breaking the gridlock: Reimagining cooperation in a polarized world / United Nations Development Programme (UNDP). New York : UNDP, 2024. 324 p. URL: https://hdr.undp.org/content/human-development-report-2023-24
3. World Population Prospects 2024: Summary of Results / Department of Economic and Social Affairs, Population Division. New York : United Nations, 2024. 86 p. URL: https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/undesa_pd_2024_wpp_key-findings.pdf
4. Аналітичний звіт щодо демографічної ситуації в Україні та її оновлення / НАН України, Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. Київ, 2021. 228 с. URL: https://idss.org.ua/arhiv/Naselennya.pdf
5. Демографічна криза в Україні: виклики, ризики, шляхи подолання : матеріали круглого столу та наукових досліджень / Інститут демографії та проблем якості життя НАН України. Київ, 2023. 144 с. URL: https://idss.org.ua/arhiv/population.pdf
6. Демографічні прогнози та сценарії розвитку чисельності населення України / Інститут демографії та проблем якості життя НАН України : офіційний портал. URL: https://idss.org.ua/forecasts/pop_proj
7. Заяць Т. А., Краєвська С. О. Трансформація потенціалу регіональних ринків праці: просторовий вимір : монографія. Київ : НАН України, Ін-т демографії та проблем якості життя, 2024. 276 с. URL: https://idss.org.ua/monografies/2024_Zaiats.pdf

8. Лібанова Е. М., Овчиннікова О. Р. Соціальна стійкість та якість життя населення в умовах війни та повоєнного відновлення. *Демографія та соціальна економіка*. 2023. № 2 (52). С. 3–21. URL: https://dse.org.ua/arhiv/52/1.pdf

9. Методологічні положення щодо розрахунку коефіцієнтів природного та міграційного руху населення : Наказ Державної служби статистики України. *Офіційний вебсайт ДССУ*.URL: https://stat.gov.ua/

10.Оцінка впливу війни на демографічний стан та міграційні процеси в Україні : аналітична записка / Національний інститут стратегічних досліджень (НІСД). Київ, 2023. URL: https://niss.gov.ua/publikatsiyi/analitychni-zapisky

11.Підгорний А.З., Самотоєнкова О.В., ОльвінськаЮ.О., Вітковська К.В.Соціально-демографічна статистика: Підручник // За заг. ред. канд. екон. наук, професора А.З. Підгорного. Одеса : ФОП Гуляєва В.М., 2016. 424с.

12.Самотоєнкова, О. В. Економічна статистика : навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. Одеса : ОДЕУ, 2010. 182 с.

13.Самотоєнкова, О. В. Соціальна статистика : навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. Одес: ОДЕУ, 2009. 102 с.

14.Соціальний моніторинг // Інтернет портал Соціальна робота. Збірникстатей [Електронний ресурс]. 2010. Режим доступу: http: // www. sottekst.ua

15.Соціальні індикатори рівня життя населення. Статистичний збірник. К. : Державна служа статистики України, 2015. 204 с.

16.Соціологія соціальної роботи: теорія та практика», авторами якого єМ. ЛукашевичтаФ. Шандор(Соціологія соціальної роботи: теорія та практика: Підручник. Ужгород: ТОВ «РІК-У», 2018. 232 с.

17.Стратегія демографічного розвитку України на період до 2040 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2024 р. № 943-р. *Урядовий портал*. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-stratehii-demohrafichnoho-rozvytku-ukrainy-na-period-do-2040-roku-i300924-943